

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

11 de Maleficiis & Incantationibus, homines, animalia, aliasq[ue] res
interimentibus, vel iisdem nocentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

ne Lothildem, filiam regis Doringorum, quæ summa templi Paladis antistes fuit, & maga, quæ suis carminibus & incantationibus quos voluit hostes filii sui deleuit, & infelices reddidit, & quantumlibet absentes demonum ministerio peremit: victoriam Francis, metum, terrorem & fugam hostibus, maleficio procurabat: imbres, tonitrua, coruscationes, & tempestates in aere horribiles, quoties, vbi, & super quos voluit carminibus inducebat, vt ex antiquissimis auctoribus annotauit Tritemmius, lib. 1.

5 *Brenia. annal. Franco. in rege 18.* ¶ Scribit & Hunnibaldus Francorum historiographus, Heligaltum sacerdotem idolorum, filium cuiusdam Theocali pontificis, sub Bazano 7. rege & pontifice Iouis summo Francorum, circiter 275. annos ante natiuitatem Domini, multa Sicambis prædixisse futura, Ionem sacerdotibus exhibuisse visibilem, secreta hominum consilia deduxisse in publicum, hostium arcana in causis arduis regi Basano denudasse: quod Sicambis securitatem, hostibus autem desperationem inculsit, *Meminit & horum Tritem. vbi sup. in rege. 7.*

6 ¶ Mira certa hæc, similia his quæ dicuntur de Helyco, qui ex Dei reuelatione, non ope demonum, vt alii, arcana consilia regis Syriorum detegebat regi Israelis, & venientes hostes excoecauit, vt non cognoscerent eum, quem volebant capere, nec locum, donec deduxit eos in Samariam, 4. Reg. c. 6.

7 ¶ Sed illud adhuc mirabilis est, siquidem verum sit, quod subiciant postea Hunnibaldus & Tritemmius, hunc Heligaltum exactis in officio 32. annis disparuisse in solemnitate Iouis, post edita vaticinia & fulmina. Item & Bazanum regem celebrato die suo natali apud Neomagum cum omnibus suis proceribus, & designato in regem filio, & ostenso Ioue visibili supra templum, disparuisse. In quibus mihi demones, si hoc verum sit, imitati factum illud mirabile Dei, quo legitimus Euoc translatum fuisse & raptum, *Genes. ca. 5. Elam quoque subleuatum in aera quadrigis igneis disparuisse. 4. Reg. 2.*

8 ¶ Erant Ephesie literæ, secundum Suidam, carmina quædam obicura, quæ & Cræsus in rogo recitauit. Et Olympia Milesio & Ephesio certantibus idem tradit Milesium Iustari non potuisse, propterea quod alter iuxta talum Ephesias literas haberet: quibus compertis & ademptis Ephesio concidisse, *Suid. in ver. egyptia. liere.* ¶ D. Hieronymus grauissimus auctor literis consignauit, in vita Hilaria. Italicum quendam municipem Gazam nomine, Christianum, cum aleret equos Circeses, habuisse maleficam quendam æmulum, qui dæmoniis quibusdam imprecationibus impediabat huius equos, & suos incitabat ad cursum: eumque petiisse auxilium Dei ab Hilarione, eum porro scyphum, quo bibebat, si dilem iussisset aqua impleri, ei; tradi, quem cum accepisset Italicus eques, & aurigas suos, ridentemque & carcerum repagula reperisset cum mira vulgi spectatione & risu. Verum tamen concurrit tandem præpeditos equos magi, Itali autem vicisse.

10 ¶ Druidæ, antiqua superstitione, soliti erant magica quædam solertia ad decipiendum apta, ouum quoddam angulum certis ceremoniis, certa Luna, solemnibus ritibus, singulis annis capere: cui magnam vim, occultos effectus, varias rerum causas falso tribuebant, nempe ad victorias litium, ac regum aditus, *Plin. li. 9. hist. c.*

11 ¶ Scribit Iulius Capitolinus, in *Antonino philoso.* M. Antonium philosophum fulmen de cælo suis precibus contra hostium machinamentum extorsisse, suis pluuiam impetrasse, cum sit laborarent. ¶ Meminit Froissardus, tempore schismatis Urbani & Clementis, quo duci Andium a sum. pontif. Clemente Sicilia concessa fuit, cum obsideret castrum quoddam Oui nomine in mari tutissimis & pene inexpugnabilibus munitum propugnaculis, fuisse impostorem sortilegum, qui polliceretur duci Andio suis magicis incantationibus perstringere posse oculos eorum, qui castrum defendebant, ad eum modum vt putaret exercitum in eos supra pontem traici, & ita percitos metu futurum, vt se dederent. Quod cum audisset comes Allobrogum seu Sabaudia, memor quod is impostor incantationibus multorum malorum causas seminasset, iussit capite plebei, *Froissard. volu. 2. hist.*

12 ¶ Philostratus autem, lib. 2. de vita Apollonii, mirum narrat de ciuitate Magorum seu sapientum, quæ intra Hyphasidem & Gægem fluuios est, quam neque mille Achilles, neque ter mille Aiaces capere possent. Nec tamen ipsi in aciem procedentes dimicabant, sed tonitruis fulminibus a Ioue, siue, vt opinor, demones missis, hostes propulabant, habiti sacrosancti & amici suorum Deorum: & Herculem Ægyptium eam obsiditum, territum cum suis abiecto atreo clypeo arripuisse fugam.

De Maleficiis & Incantationibus homines, animalia, aliaque res interimentibus, vel iisdem nocentibus. Cap. II.

- 1 *Magica carmina Dei permissione quomodo noceant, vel occidant.*
- 2 *Magica mentem alienant: & carminum magicorum suspensio effectus.*
- 3 *Excantatio vrbium obfessorum.*
- 4 *Excantationis in imagine vis.*
- 5 *Tortura dolor magicis elusio.*
- 6 *Magorum qui carminibus occidunt poena.*
- 7 *Dæmones morbos Dei permissu immittunt.*
- 8 *Salomoni ars data contra dæmones.*
- 9 *Imaginatio inuenta magorum quomodo virum infigit. Visus Basilisci & lupi quare inficiant, & quomodo retundunt virum eorum.*
- 10 *Animam nostram quomodo operari possit in corpore alieno.*
- 11 *Visus sortilegorum quomodo inficiat pueros, & teneros agnos.*
- 12 *Magis fruges & arua transferri, & pellici posse creditum est.*
- 13 *Fugos torquere per viam sortilegum, & ominosum visum est, & prohibitum.*
- 14 *Fascinum quod laudanda necesse.*
- 15 *Illyrii necant videndo.*
- 16 *Fascinatum vim cur permittat Deus.*

Magi proprie dicti sunt, qui vulgo malefici dicuntur, qui permissu Dei turbant mentes hominum minus confidentium in Deo, ac sine vilo veneni haustu, violentia tantum carminis interimunt, *ca. nec mirum. §. magi. 26. q. 5.*

¶ Theodericus rex Gorhorum, iubet Arigeone in Basilium quendam & pretextatum inquirere, re ferretque eos custodia clausos, cum mentem alienassent custodum, lib. 4. variat. *Cassio. epistol. epist. 23.* Sic & mentem tolli docet Lucanus, lib. 2.

Mens hausti nulla sanie polluta veneni, Excantata perit.

Et Virgilius, *Eclo. 8.*

Effer aquam, & molli cinge hæc altaria vitta, Verbenasque adole pinguis, & mascula iuua, Coniungis & magicis sacros auertere sacris Experiar sensus: nihil hic nisi carmina desunt.

Et iterum, idem li. 4. *Æneid.* Didonem de venefica Mafylæ gentis sacerdote dicentem facit,

Hæc se carminibus promittit soluere mentes Quas velit: at alius duras immistere curas: Sistere aquam fluuio, & vertere sidera retro, Nocturnosque ciet manes: magis videbis Sub pedibus terram: & descendere montibus ornos.

Et alibi, *Virg. in Ciride.* refert carmina & veneficia, quibus nutrita Ciridis conabatur regis Iolchiæ animam defigere. ¶ In carminis formula quo euocabantur tutelares, vt dicebant Idololatæ, Dii, excantatio habet vrbis & exercitus deuotionem, *Macrobi. li. 3. Sat. c. 9. Plinius, li. 28. c. 2.* ¶ Narrat Gaguinus in vita Philip. 4. pi Hutini, li. 7. *hist. v. vorem* Enguerrani cuiusdã quæstoris Gallici, qui expilauerat ararium Gallia, cum de mariti carcere conclusi liberatione desperaret, ad magiam & diuinationem se conuertisse, Pauloto quodam malefico, & Claua muliere ad id faciunt opem ferentibus: atque cerea quædam simulacra ad regis & Caroli Valesiensis formã dæmonica arte confecisse, qua languentium speciem præ se ferrent, ad quorum similitudinem, nisi mala fors prodita fuisset, rex & ipse Carolus conficiendi macie sensim erant, & defuncta ad tempus morte consumendi: quo cognito, suspenus fuit Enguerranus, & Paulotus & Claua flammis cõsumti. ¶ Mumulus præfectus regis Chilperici, magus & incantator, suspectus occidisse filium regis, sæpe tortus & dissentus eam ob rem, & tamen dixit se nihil mali inde sensisse, *Greg. Turc. li. 6. hist. Franc. c. 37.* ¶ Constantinus iubet, pestem feralem eos abluere quoque magos, qui manibus accitis vitã infontium ventilare audent, & inimicos suos conficere, in *Multi. 6. C. de malef. & malef.* ¶ Scribitur in sacra pagina curatam fuisse a Domino nostro Iesu Christo mulierem, quam Satanas spiritu infirmitatis a decẽ & octo annis tenebat alligatã, *Lucæ. 13.* ¶ Narrat Iosephus, li. 8. *Ant. 8. tit. Salomonia* Deo concessum fuisse, vt artem contra dæmones ediceret ad hominum salutem, curationes quoque institueret, quibus ægritudines possent mitigari: quam edoctus Eleazarus, spectante Vespasiano eos curabat, qui a dæmonibus vexabantur.

¶ Tanta

¶ Tanta fertur maleficiorum improbitas, vt scelerata animi sui intenta imaginatione excitent materiam sui corporis corruptam & venenosam, per quam primo oculi illorum inficiuntur, postea circumiectus aer, & consequenter aliae partes consequentis aeris vsque ad contiguam aliam aerem, quem si quis iam infectum traxerit respiracione, veneno inficitur: vt de intuitu Basiliscus narrat, qui ea ratione solo visu necat, & si virtus eius speculo repercutiatur, a seipso mortem accipit. Dicunt, de his plura vide apud Gesnerum, li. de quadrupedibus in lupulo litera E. & Idem ex Plin. Plin. Solino, & aliis collecta. & in lupulo ipsum habere locum, vt si prior hominem conspiciat quam videatur, vocem ei adimat: non alta de causa, quam quod si virtus emittat visu, quod eo modo, quo in Basilisco dixi, peruenit ad hominem: si tamen ipse Lupus prior videatur, non ita: eo quod metu potius e quibus virtus exit, intercepti pueri, dum se conspici vident, insidias sibi parari suspicantur, & fugit.

10 ¶ Auicenna, lib. 3. natura. c. 5. existimat, animam multoties operari in corpore alieno, sicut in proprio: taleque opus existimat oculi fascinantis, & operantis estimationis: atque defendit, imaginatiuam posse etiam corpora extranea immutare, quamuis in hoc eum non sequantur alii, nisi de corpore coniuncto intelligatur, vt scribit Algazel, lib. 5. Physico. ca. 9. Sic & D. Thomas, 1. parte, q. 93. ex forti imaginatione immutari spiritus putat corpori contentos & potissimum subtiliores, qui ad oculos perferuntur. ¶ Inficiunt autem illi spiritus mali ex oculis prodeuntes primum aerem proximum, donec disspentur, vel perueniant ad terminatum spatium: veluti ex visu menstruat mulieris infici quisque nouit specula, & labes illis imprimi foedas. Hoc modo vetulae illae fortilegæ putidissimæ humoribus, quos ipsæ putidiores pharmacis faciunt, oculis teneros pueros & agnos inficiunt, mutant & excitantes illos intra se forti imaginatione in modum Chamæleontis & Polyphi fax adherentis.

12 ¶ Constantis fuit quoque Ethnicorum opinio, magicis artibus pellicii posse in sua arua fruges alienas: & ideo C. Furius Crescensius se seruitute liberatus, cum in paruo admodum agello largiores fructus perciperet, quam ex amplissimis vicinitas, in inuidia magna erat, quasi fruges pelliceret veneficiis, & ei a Spurio Albino Curuli dies dicta est: nisi ostendisset validam filiam, bene curata ferramenta, egregie facta, graues ligones, vomeres ponderosos, & boues faturos, quibus absolutus est, Plin. lib. 18. cap. 6. Et nocere posse etiam rebus magica vel inde constat, quod ex 12. Tab. prohibuit, ne hoc fieret, & puniri eum, qui fruges excantaret, & alibi, qui malum carmen incantasset, idem li. 2. cap. 2. & lib. 3. c. 2. Plinius, li. 17. c. 25. auctor quoque est in agro Marucino Veronii Marcelli, equitis Romani, Neronis Cæsaris procuratoris vniuertum oliuetum viam publicam transgressum, atque ipsa prædica ex loco in contrarias sedes profecta. Et Virgilius de herbis & maleficis suis furris agens, ait, eclo. 8.

*His ego saepe lupum fieri, & se condere sylvæ
Mærum, saepe animas imis exire sepulchris,
Atque satas alio vidi traducere messes.*

Hac de re & lex 12. Tabul. est, Alienam frugem ne pellicito, de hac Alex. ab Alati. 6. c. 10. Meminit & Apuleius, in Apologia. Magia, inquit, ista, quantum ego audio res est legibus delegata iam inde antiquitus, propter leges 12. Tabularum, propter incredulas frugum
13 illecebras interdicta. ¶ Et lege pagana, inquit Plinius, li. 28. c. 2. in plerisque Italiae prædijs cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant sivos, aut omnino detestos ferant: quoniam aduersetur id omnium spei, præcipueque frugum.

14 ¶ Narrat Gellius, li. 9. c. 4. in Africa familias hominum esse voce atque lingua fascinantium, qui si impensius forte laudauerint pulcras arbores, segetes lactiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes pastu atque cultu opimas, moriuntur hæc
15 omnia repente, nulli aliae causæ obnoxia. ¶ Oculis quoque fascinationem fieri etiam in Illyriis, qui interimunt videndo. Notat & Leonicius, li. 3. c. 70. plura de Thebiorum fascinatrici natione. Et Ouidius, 3. Amor.

Carmine lesa Ceres sterilem vanescit in herbam,

Desiciunt lesi carmine fontis aqua.

Illicibus glandes, canariæque vitibus vna.

Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Et etiam animalia fascinis tradit Virgilius, 8. Eclo.

Frigidus in prætiis cantandorumpitur anguis.

¶ Permittit autem hanc potestatem nocedi Deus, ex imperio
16 scrutabili sua scientia: vel ad probationem eorum, quos diuexan-

dos Sathanæ permittit: vt de Iob, c. 4. legimus, quem Deus impio dæmoni permisit affligere: vt & Saram vxorem Tobiae iustioris, c. 3. 7. Vel vt castigentur qui vexantur aut puniantur: quemadmodum legimus Saulem vexatum a dæmone, 1. Reg. 17. cap. voluissent iniqui, S. denique, de pœ. dist. 1. Sic tradidit Paulus Corinthium Sathanæ, vt anima eius salua fieret, 1. ad Cor. 5. Sic Deus facit ministros suos ignem vrentem, & immisiones per angelos malos, Psal. 77. Misit & spiritum suum pessimum, inter Abimelec, qui septuaginta filios Hieroboam occiderat, super lapidem vnum, & habitantes Sicheem, qui ceperant eam detestari, Iudic. 9. Sine permissione enim Dei nocere serpēs hic nulli rei potest, pedes enim Deus ei & manus ademit: dixitque eum super pectus suum gradiri debere, Genes. 3. Fac & usque dæmon similis Capioni pisci, qui, vt ait Aelianus, non deuorat piscem se mouentem vel iacentem, li. 1. de natura anim. c. 3. nec enim dæmon vincere potest, nisi volentem & sibi communicantem.

De Amatoriis incantationibus. Cap. 12.

- 1 Amatoria esse incantamenta. Et 2. seq.
- 2 Memphis magicarum artium perita prouincia.
- 3 Figure & imagines ad amorem eod.
- 4 Iynx, fascinum amoris vt fiebat. Et philtre amoris. 4.
- 5 Sacramentis abutuntur & sacris impie magi.
- 6 Demones gaudent diuinis honoribus.
- 7 Amatoria pocula naturalia.
- 8 Et illa propinantes lenonis pœna digni. Et 19.
- 9 Asterites lapis philtreum habet amoris.
- 10 Amorem dicuntur conciliare sagitta ex corpore educta.
- 11 Philtre propinantes quibus pœnis plectantur.
- 12 Pudicitiam corruptentium pœna, & illam tantummodo attingitasse, habet pœnam. Et 19.
- 13 Amoris excantationes quibus pœnis digni.
- 14 Nudum obuiasse mulieri capitale.
- 15 Cogitatio delicti cum quodam actu punita.
- 16 Gymnicum certamen quare sublatum.
- 17 Impudicos impudicasque sibi sociasse criminosum.
- 18 Philosophis vetitum, ne, qua animos corrumpent, tractarent.
- 19 Misericordia humana prohibita dispenatio, & de Hegesipholo philosopho. 18.

Damnat & Constantinus magos, qui pudicos animos ad libidinem deflectisse dereguntur, in l. 4. C. de male. & masb. Temque antea docuimus quibusdam iuribus & exemplis, posse aliquem reddi ex maleficio in habitum ad alienum, certæve mulieris concubitum, cautionibus: vt non mirum sit, si etiam impelli quis iisdem ad concubitum possit, eademque vi artis, & impietatis. Profetaram hæc de re exempla quoque. Primum D. Cypriani Carthagenensis episcopi. Is enim antequam Christianus fieret, magicis utebatur artibus: cum vero animum per amorem ad iustitiam extrinsecus formæ pulcritudine puellam adiecisset, cupidinemque suam dæmoni cuiusdam quodammodo carnali & libidinoso ad amores illicitos conciliandos industrio, credidisset, neque tam optatis amonibus perferri posset, quod puella virginitatem suam ante Deo consecrasset, & tum, vt par erat, ieiuniis & orationibus, atque aliis fidei armis castitatem tueretur, errorem suum agnouit, & propalauit, & seductionem diuinam, librisque magicis in ignem coniectis, sacra Christianorum complexus est, Niceph. Cali. lib. 5. histor. eccles. c. 27. Quam narrationem volui plenius referre, vt annotemus ibi amoris fascinum a Diaboli ministerio inferri, & subinde a Deo remedium.

¶ Aliud simile exemplum & remedium ex D. Hieronymo, in vita Hilario. suppetit. Erat iuuenis Emporii Gazensis, qui virgine vehementer deperibat: is Memphim profectus, post annum magicis artibus instructus rediit, atque postea & subter limæ domus puellæ, tormenta quædam verborum, & portentosas quædam figuræ sculptas in æris Cyprii lamina defodit, & illico infantiuit amore puella, & præ nimio amore incitata iuuenis, eum semper inclamabat, donec per Hilariem curata fuit, virum sanctum anachoretam. ¶ Suidas, in ver. i. 7. 8. iynx inquit, est etiam rotula ac paruum instrumentum quoddam, cui & motacilla alligatur, cuius agitatione amafios suos demulcent veneficæ, & ad amorem incitant: hincque iynx dicitur, quicquid ad cupiditatem & amorem incitat. Theocritus in Pharmaceutria, idyllio 2. excantationes plures recitat Simethæ mulieris, cuiusdam Delphidis Myndii amorem correptæ, eaque vt simul perficit, repetit versum,